

Bauernöplová, Jana, „Klepy“. Každodenní život v letech 1940-1941 očima českobudějovické židovské mládeže, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, diplomová práce, České Budějovice 2006, 133 s. + přílohy.

Posudek oponenta

Jana Bauernöplová se jako svou diplomovou práci rozhodla zpracovat krátký úsek židovské komunity v Českých Budějovicích na základě studia unikátního pramene, a to ilegálního časopisu českobudějovické židovské mládeže. Tohoto tématu se zhostila velmi dobře.

V úvodu ke své práci diplomantka hodnotí dosavadní literaturu a prameny ke zvolenému období. Konstatuje, že pramenů se příliš velké množství nedochovalo a literatura se každodennímu životu Židů v protektorátu věnuje jen okrajově. To se diplomantka pokusila změnit.

Své stěžejní téma zasazuje autorka do všeobecného pohledu na židovskou komunitu v Československu počínaje rokem 1918, přičemž se zabývá zvláště obdobím první a zvláště obdobím druhé republiky, kdy se situace československých Židů začala výrazně měnit a do popředí vystoupily výrazné antisemitské nálady, podněcované fašistickými organizacemi. Poté se věnuje historii židovského osídlení přímo v Českých Budějovicích od 14. století. Zde konstatuje, že v rozhodném období, tedy za první republiky, byla českobudějovická židovská komunita různorodá, co do stupně ortodoxie v náboženství. Byla zde hrstka ortodoxních židů, ale většina komunity byla spíše tzv. asimilována, v řadě rodin se slavily jak židovské, tak křesťanské svátky. Zvláště děti podle autorčiných slov, „náboženství nijak horlivě neprožívaly“. Zajímavá je zmínka o silném českém vlasteneckém cítění Židů, kteří se hlásili k české jazykové skupině, byť celá komunita nečinila příliš velké rozdíly v používání češtiny a němčiny. Neméně zajímavá je informace, vyplývající z rozhovorů z pamětníky, že v Českých Budějovicích se v době první republiky pamětníci nesetkali s projevy antisemitismu.

Na pozadí vzniku Protektorátu Čechy a Morava nastiňuje diplomantka realizaci protižidovských opatření s účelem sociálního vyloučení a likvidace židovské komunity. Nezapomíná zmínit ani ještě nedávno nepříliš známé transporty organizované Nicholasem Wintonem, kterému se podařilo zachránit stovky židovských dětí před téměř jistou likvidací.

Konkrétními projevy antisemitismu se autorka zabývá v kapitole věnované situaci v Českých Budějovicích, kde v období druhé republiky uvádí některé případy protižidovských vystoupení nechvalně známých českobudějovických fašistů, jako byli např. Bedřich Čížek nebo Karel Zajíček a jim podobní. Tato vystoupení pokračovala i po vzniku protektorátu.

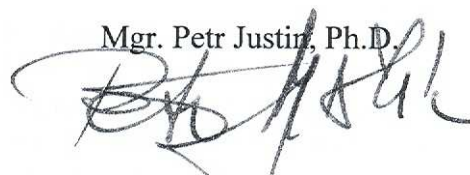
Co se týče realizace protižidovských opatření, diplomantka na základě pramenů dokládá obzvláštní horlivost českobudějovického policejního ředitelství, které už v září 1939 vydalo podrobný soupis těchto opatření, znamenajících téměř úplné vyloučení ze společenského života.

V dalších kapitolách už se autorka věnuje stěžejnímu tématu své práce, a to studiu každodenního života českobudějovické židovské mládeže v letech 1940-1941. Využívá k tomu unikátní pramen – ilegální časopis Klepy, který přinášel specificky podávané „zprávy“ z jednoho českobudějovického koupaliště, kam měli Židé přístup. Účelem časopisu bylo podle citovaných slov jeho editora Rudolfa Stadlera „dokázat, že v nás ještě existuje zdravý duch a smysl pro humor“, což bylo v té době jistě čím dál těžší. Tématický záběr časopisu se však postupně rozšiřoval a kromě humorných článků o sportu, kvůli nimž časopis původně vznikl, se začaly objevovat i články z pracovního nasazení židovské mládeže. Styl humoru na stránkách časopisu připomíná duch chytrých židovských anekdot, ale obsah byl přísně současný a zcela zjevně sloužil jako prostředek uvolnění v těžké době. Časopis skončil pravděpodobně v říjnu 1941. Protože by však informace obsažené ve dvaadvaceti číslech tohoto časopisu byly pro nastínění každodennosti příliš málo, kombinuje diplomantka tento materiál s informacemi získanými z rozhovorů s pamětníky, a to jak autorčinými vlastními, tak z nahrávek z archivu Židovského muzea v Praze. Jakýmsi dalším doplňujícím materiálem jsou pak informace získané z deníku českobudějovické židovské dívky Edity Steinové. V závěrečné kapitole rekapituluje autorka krátce život židovské komunity v Českých Budějovicích od konce války do současnosti.

Z předložené práce jasně vyplývá, že autorka prostudovala důležitou literaturu na téma dějin židovské komunity v Čechách, což ještě doplnila souborem vzpomínek pamětníků, který vzešel jak z její vlastní výzkumné práce, tak z veřejně dostupných zdrojů. Načerpání informace dokázala správně utřídit, interpretovat a syntetizovat. Text je logicky vystavěn, je velmi čtivý a přináší zajímavé a často nové informace. Diplomantka tím prokázala velmi dobré zvládnutí historického řemesla. Velmi kvalitně zpracované přílohy vhodně ilustrují popisované téma. Janě Bauernöplové se tak podařilo odpovědět na otázku, kladenou v úvodu práce, totiž jaký byl každodenní život českobudějovické židovské mládeže před vynuceným odchodem, a podařilo se jí do tohoto života čtenáře vtáhnout.

Práci Jany Bauernöplové považuji za zdařilou a **doporučuji ji k obhajobě.**

Hodnocení: **výborně**

Mgr. Petr Justič, Ph.D.

České Budějovice, 27. prosince 2006.